

Stejskal, V.: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost

Jaroslav Knotek*

Jednou z nejnovějších knih v oblasti práva životního prostředí, kterou na našem knižním trhu můžete najít, je publikace z nakladatelství Linde Praha, a. s., jejímž autorem je JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D. (odborný asistent na Katedře práva životního prostředí UK). Právě tuto obsahově poměrně rozsáhlou publikaci o celkem 591 stranách s neméně dlouhým názvem „Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost“ se vám budu snažit na těchto několika řádcích alespoň v krátkosti přiblížit.

Zmíněná publikace se po obsahové stránce člení na čtyři části. První z nich nesoucí stejný název jako celá kniha je skutečným úvodem do problematiky právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. Vnitřně se dále dělí na pět kapitol zabývajících se postupně vymezením předmětu právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost spolu s jeho obsahem a postavením v systému práva životního prostředí, dále ohrožením biologické rozmanitosti, cíli a nástroji právní úpravy ochrany přírody, hlavními směry právní úpravy a rovněž charakteristickými způsoby právní regulace.

Další tři části se poté postupně věnují právní úpravě ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost na jejich jednotlivých úrovních, čemuž vždy odpovídá i jejich název. Jako první z nich je zařazena část věnovaná mezinárodnímu právu, která má celkem 13 samostatných kapitol. V nich autor nejprve přibližuje

čtenáři mezinárodní právní úpravu v oblasti ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost v obecné rovině. První kapitoly této části se tak zabývají pojetím mezinárodního práva v oblasti ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost, vývojem mezinárodně-právní úpravy a subjekty a aktéry této specifické oblasti. Další kapitoly poté přibližují celosvětové deklarace a plány, mezinárodní programy a strategie. Zbývající kapitoly se již zabývají právní úpravou v konkrétních oblastech jako např. při ochraně přírodních zdrojů v Antarktidě, v ochraně mořské a pobřežní biodiverzity, v ochraně sladkých vod apod. Nechybí ani kapitola věnovaná mezinárodní právní úpravě odpovědnosti za škody na životním prostředí a odpovědnosti trestněprávní.

Po části věnované mezinárodnímu právu následuje část věnovaná evropskému komunitárnímu právu obsahující celkem 19 kapitol. Po prvních kapitolách obecnějšího rázu zaměřených na ochranu přírody v evropském komunitárním právu, ochranu biodiverzity v environmentální politice EU a přehledu pramenů práva EU v oblasti ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost přichází na řadu stejně jako v předchozí části kapitoly věnující se konkrétním oblastem jako např. ochraně ptáků, vytváření soustavy Natura 2000, obchodování s ohroženými druhy živočichů a rostlin, genetiky modifikovaným organismům atd. Stejně jako v předcházející části jsou i zde zařazeny kapitoly

* Mgr. Jaroslav Knotek, Ústav aplikované a krajinné ekologie MZLU, Brno, doktorand katedry práva životního prostředí Právnické fakulty Masarykovy Univerzity, Brno

věnované právní odpovědnosti za škody na životním prostředí a společné úpravě trestní odpovědnosti v této oblasti. Samostatnou zmínku si zaslouží i důležitá kapitola přibližující rozhodovací praxi Evropského soudního dvora v oblasti ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost v podobě uvedení nejčastějších typů případů porušení závazků členských států. Mnoho čtenářů, kterým je publikace určena, zde jistě ocení celou řadu odkazů na judikaturu Evropského soudního dvora a rovněž i přiblížení některých právních kauz v podobě popisu základních faktů případu a uvedení následného rozsudku v dané věci společně s autorovým komentářem k celému případu a jeho právnímu významu.

Poslední část publikace představuje komplexní pohled na českou právní úpravu ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. Hned v úvodní poznámce autor upozorňuje na povinnost transpozice celé řady sekundárních norem komunitárního práva v oblasti ochrany biodiverzity. Současně však uvádí, že touto transpozicí a následnou implementací není dotčena stávající česká právní úprava ochrany přírody, s čímž nelze než souhlasit stejně jako s tvrzením, že i jako členský stát Evropské unie má Česká republika právo zachovat svá případná přísnější opatření a legislativu na ochranu životního prostředí. V jednotlivých kapitolách této části, kterých je celkem 20, se autor po úvodních textech přibližujících vývoj naší právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost věnuje ochraně biodiverzity ve státní politice péče o životní prostředí, pramenům současné právní úpravy a přístupům k ochraně biodiverzity. Následují opět kapitoly zaměřené na právní úpravu v konkrétních oblastech. Z nich lze namátkou uvést např. druhovou ochranu *in situ*, nakládání s živočichy v lidské péči, ochranu zvířat proti týrání, právní a ekonomické nástroje a mnohé další. Jedna z kapitol se věnuje i organizaci veřejné správy v této oblasti. Ani tady samozřejmě nechybí důležitá kapitola zaměřená na prostředky uplatňování ekologicke-právní odpovědnosti. Je zřejmé, že ti, kteří se zabývají ochranou přírody v České republice profesionálně, by jistě rádi uvítali podrobnější komentář k některým našim právním institutům či problematickým ustanovením. To ovšem nebylo cílem autorova snažení a navíc by to nebylo s ohledem na velký záběr publikace a rovněž skutečnost, že se jedná o úvod do právní úpravy, ani na místě. Prostor věnovaný české právní úpravě svým rozsahem odpovídá předcházejícím částem publikace věnovaným mezinárodnímu a komunitárnímu právu, přičemž obsahuje vše podstatné, co by měl úvod do české právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost obsahovat.

K členění publikace je možno ještě dodat, že každá z těchto tří samostatných částí obsahuje rovněž krát-

kou závěrečnou kapitolu obsahující stručné autorovo shrnutí s komentářem. Pro snadnější práci obsahuje dále publikace i seznam zkratk, seznam boxů a rejstřík. Samozřejmě nechybí ani obligatorní soupis použité literatury doplněný o seznam internetových odkazů a zejména přehled judikatury Evropského soudního dvora. Součástí publikace je i krátké anglické shrnutí. Pozitivně lze určitě hodnotit rovněž průběžné zařazení celkem 19-ti samostatných tematických boxů. Škoda jen, že pro lepší vyhledání jejich seznam uvedený na konci knihy neobsahuje také odkaz na stranu, kde se nachází. Na místě je rovněž uvést, nikoliv nepodstatný fakt, že obsah publikace vychází z právního stavu platného k 1. lednu 2006.

Pro potencionální čtenáře je jistě pozitivní zjištění, že publikace pro čtenáře neprávnicka nepředstavuje pouze suchopárny text s nekonečným výčtem dokumentů a předpisů týkajících se daného tématu na světové, evropské či regionální úrovni. Začleněním mnoha poznatků ze stále se rozvíjejícího multidisciplinárního oboru biologie ochrany přírody a rovněž uvedením řady praktických případů je celý text dostatečně živý, aby neodradil i čtenáře z jiných oborů nežli práva životního prostředí a potvrzuje tak slova autora o tom, že předkládaný text není právní monografií, ale výkladovou publikací, která řeší poznatky biologie ochrany přírody prostředky právními. Přesto nebo snad právě proto, že jde opět slovy autora pouze o „úvod do problematiky“, je v publikaci shromážděné a čtenářům předkládané množství informací a faktů svým objemem zcela jistě úctyhodné. Bezpečně tedy mohou již předem každého budoucího čtenáře ujistit, že zde v každém případě nalezne něco nového.

Význam publikace nejen pro obor práva životního prostředí podtrhují konečně i jména osob, které sepsaly odbornou předmluvu a epilog, svým vzděláním sice neprávnicků, zcela jistě však osob v této oblasti nanejvýše erudovaných a uznávaných odbornou veřejností. V prvním případě se jedná o RNDr. Ladislava Mika, Ph.D., který stojí v čele Ředitelství ochrany přírodních zdrojů Generálního ředitelství pro životní prostředí Evropské Komise v Bruselu a v druhém případě RNDr. Jana Plesníka, CSc., který je předsedajícím Evropského tematického střediska pro ochranu biodiverzity v Paříži.

V závěru pak nelze než souhlasit se slovy prvního z uvedených, že předkládaná publikace je skutečně prvním pojednáním v českém prostředí, které se zabývá problematikou legislativy ochrany přírody komplexně, a že právě pro širší záběr představuje tato kniha nepostradatelnou pomůcku pro studium souvislostí na mezinárodní, evropské, národní, ale i regionální a lokální úrovni, která zcela jistě přispěje k lepšímu pochopení a výkladu českých právních norem týkajících se ochrany přírody.